MAVZU: SO‘Z TURKUMLARI

Vaqt: 45 daqiqa

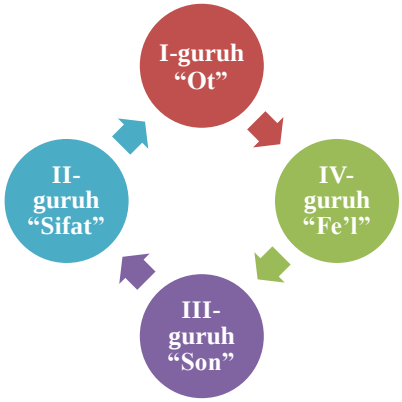
Sinf: 3

Mavzuga qisqacha ta’rif: So‘z turkumlari haqida o‘quvchilar olgan bilimlar mustahkamlanadi va bilimlari sinab ko‘riladi.			
O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi: **Metod:** Musobaqa, savol-javob **Shakl:** Guruhlarda ishlash **Dars jihozi:**Kompyuter, darslik, tarqatma materiallar, rasmlar, klaster topshiriqlar, baholar guldastasi **Nazorat:** Bolalarning dars davomidagi faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi **Baholash:** Guruhlarni baholash, o‘z-o‘zini baholash			
Darsning maqsad va vazifalari			
Ta’limiy: .,,So‘z turkumlari” yuzasidan o‘quvchilar bilimini sinab ko‘rish . **Tarbiyaviy:** O‘quvchilarni do‘stona ruhda tarbiyalash. G‘amxo‘rlik qilishga o‘rgatish. **Rivojlantiruvchi:** Bolalarning aqliy va mustaqil fikrlay olish faoliyatini oshirish. So‘z turkumlari haqidagi bilimlarini rivojlantirish.			
Kutilayotgan natija			
Dars yakunida o‘quvchilar so‘z turkumlari, ularning ta`limda zarur ekanligini bilib oladilar. Bir- biriga g‘amxo‘rlik qilish qoidalarini o‘rganadilar.			
Dars jarayoni va texnologiyasi:			
Ishning nomi	**Bajariladigan ish mazmuni**	**Metod**	**Vaqt**
1-bosqich Tashkiliy qism	O‘quvchilar davomati olinadi, sinfning darsga tayyorligi tekshiriladi.	nazorat	2 daqiqa
2-bosqich Ehtiyojlarni aniqlash	O‘quvchilarni guruhlarga bo‘lish, guruhlarni nomlash	Amaliy ish	2 daqiqa
3-bosqich Darsning borishi	1.Guruhlar o‘z nomini she’rda ifoda qiladilar. 2. Klaster topshiriqlar 3. Ha, yo‘q o‘yini 4. Kitob bilan ishlash 5.Kasb- hunar haqida she`rlar 6. 336- mashq	Guruhlarda ishlash Guruhlar namoyishi Amaliy ish Amaliy ish Amaliy ish Amaliy ish	5 daqiqa 7 daqiqa 6 daqiqa 5daqiqa 7 daqiqa 5 daqiqa
4-bosqich Mustahkamlash	Syujetli rasmlar ko‘rsatilib, mavzu mustahkamlanadi.	Amaliy ish	2 daqiqa
5-bosqich Baholash	Kartochkalar hisoblanib, g‘olib guruh aniqlanadi va rag‘batlantiriladi.	Amaliy ish	2 daqiqa

6-bosqich Uyga vazifa	337- mashq	Tushuntirish	2 daqiqa

Darsning borishi:

O‘quvchilar to‘rtta guruhga bo‘linib oladilar. Guruhlar nomlanadi. “Ot”, “Sifat”, “Son”, “Fe’l”.

O‘qituvchi: Bolajonlarim! Mana siz to‘rtta guruhga bo‘linib oldingiz. Bugun sizlarning ,,So‘z turkumlari” yuzasidan olgan bilimlaringizni sinab ko‘ramiz.

I-shart: Har bir guruh o‘z nomlari taqdimotini o‘tkazadi.

“Ot” guruhi.

1-O‘quvchi: Men atoqli turdoshman
Kelishiklarga boshman
Kitob, daftar, qalamman.
O‘zim sirli olamman
O‘ylab topchi o‘quvchim
O‘zi nima ekanman?

2-o‘quvchi: Bu men bo‘laman,
Nomim ot
Mensiz ism-nom
Qirqilgan qanot.

“Sifat” guruhi.

O‘qituvchi: Yaxshi bo‘lsang, sifating soz
Yomon bo‘lsang, maqtoving oz
To‘g‘ri o‘qi, chiroyli yoz,
Ofarin, deb chalaylik soz.

1-o‘quvchi: U qizil, ko‘k, ham qora,
Go‘zal, chiroyli sara
Shirin, lazzatli doim
Chaqqon, epchil, muloyim.

2-o‘quvchi: Bu men bo‘laman
Nomimdir sifat
Men-la go‘zallik
Qalblarga payvand

“Son” guruhi:

O‘qituvchi: Son, son, son,
Qanday son?

1-o‘quvchi: Bir, ikki, uch, Sanoq son.

2-o‘quvchi: Birinchi, ikkinchi, uchinchi
O‘ylamasdan bilgin-chi?

3-o‘quvchi: Bularmi?-Tartib son

Oxiri yo‘q, go‘yo kon.

4-o‘quvchi: Nechanchida o‘qiysan?
Uchinchida o‘qiyman
So‘zlardan gap to‘qiysan
To‘qiyman, to‘qiyman

5-o‘quvchi: Bu men bo‘laman
Aytilmagan son
O‘qib o‘rgansang
Sen bilimga kon.

“Fe’l” guruhi:

O‘qituvchi: Juft savolim bor senga
Ham o‘g‘ilga, ham qizga.
Nima qildi Gulnora?

O‘quvchi: Qalam oldi qop-qora.

O‘qituvchi: Nima qilyapti Doston?

O‘quvchi: Chizyapti bog‘u-bo‘ston

O‘qituvchi: Barakalla, do‘stlarim,
Sochilgan yulduzlarim
Javobingizga borman
Doimo sizga zorman.

O‘quvchi: Uch zamonga sardor u
Harakat u, ,halovot u,
Keldi, yozdi, o‘qidi,
Ishladi ham to‘qidi.

O‘quvchi: Men bo‘laman bilsang
Nomim mashhur fe’l
A’lochi bo‘lay desang
Meni o‘qi, o‘rgan, bil.

II-shart. Har bir guruh o‘z nomiga 4 tadan so‘zni konvert ichidan topib yozishadi.

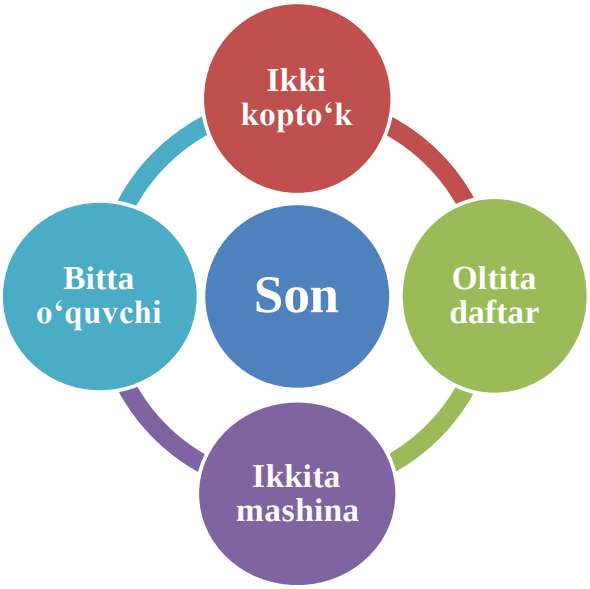
I-guruh

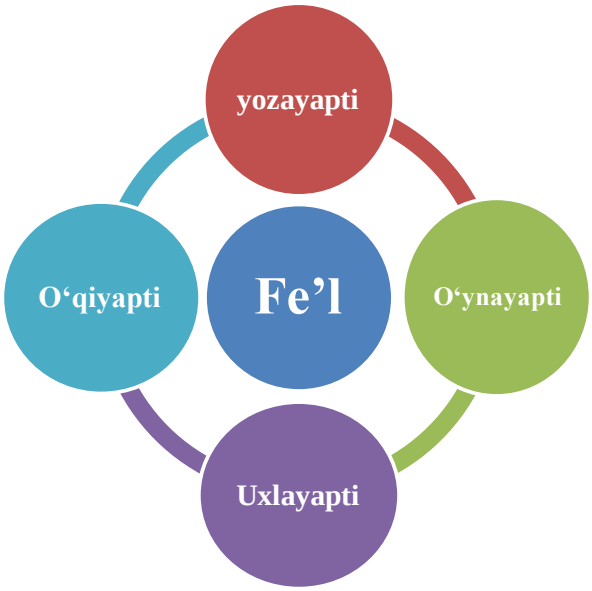
II-guruh

III-guruh

IV-guruh

DAM OLISH DAQIQASI. (HA, YO‘Q O‘YINI)

Ot guruhiga

1. Ot narsaning belgisini bildiradimi? (Yo‘q.)
2. Ot gapda ega vazifasida keladimi? (Ha.)
3. Ega,kesim gapning bosh bo‘laklariga kiradimi? (Ha.)
4. Chi qo‘shimchasi ot yasovchi qo‘shimchami? (Ha.)
5. Otlar kim?, nima? So‘rog‘iga javob bo‘ladimi? (Ha.)

Sifat guruhiga

1. Sifat kim?, nima? So‘rog‘iga javob bo‘ladimi? (Yo‘q.)
2. Sifat narsaning belgisini bildiradimi? (Ha.)
3.La sifat yasovchi qo‘shimchami? (Yo‘q.)
4. Sifat maza-ta’mni bildiradimi? (Ha.)
5. Sifat qanday?,qanaqa? So‘rog‘iga javob bo‘ladimi? (Ha.)

Son guruhiga

1. Sonlarning hammasi raqamlar bilan yoziladimi? (Yo‘q.)
2. Yigirma birinchi asr rim raqami bilan yoziladimi? (Ha.)
3.Son qanday?, qanaqa? so‘rog‘iga javob bo‘ladimi? (Yo‘q.)
4.Sonlar nechta?, nechanchi? Sorog‘iga javob bo‘ladimi? (Ha.)
5.Tartib sonlarga inchi qo‘shimchasi qo‘shiladimi? (Ha.)

Fe’l guruhiga

1. Fe’l narsaning nomini bildiradimi? (Yo‘q.)
2. Fe’l nechta?, nechanchi so‘rog‘iga javob bo‘ladimi? (Yo‘q.)
3.Fe’l gapda kesim vazifasida keladimi? (Ha.)
4. Fe’l nima qildi?, nima qilyapti? So‘rog‘iga javob bo‘ladimi?
5. Fe’llar harakatni bildiradimi? (Ha.)

III Shart. Kitob bilan ishlash. Xattaxtaga **Otlar, sifatlar, fe'llar** so‘zlari osiladi. O‘quvchilarga so‘zlar yozilgan qog‘ozlar tarqatiladi.O‘quvchilar bu so‘zlarni xattaxtadagi so‘zlardan mosiga olib borib qo‘yadilar.

Otlar: Shamol, daraxtlar,kunlar, gullr, hidlar.

Fe'llar: Ochildi, boshlanadi, tarqaldi, esdi, gulladi.

Sifatlar: mevali mayin, oq, qizil, issiq, yoqimli.

IV Shart. Berilgan ot, sifat, fe'llardan gaplar tuzing. Ega yoki kesim bilan belgilangan ikkinchi darajali bo‘laklarni aniqlang. Bog‘lanishini chizma orqali ko‘rsating.

Issiq kunlar boshlanadi. Mayin shamol esdi. Mevali daraxtlar gulladi.Oq, qizil gullar ochildi. Yoqimli hidlar tarqaldi.

Baralalla, bolajonlar!

Biz sizlar bilan turli kasblar, hunarlar haqida ko‘p suhbatlashganmiz.

She'rlar yodlaganmiz. Hozir kim menga kasb- hunar haqida she'r aytib beradi?

O‘quvchi:

Hunar o‘rgan, ey o‘g‘lon
Hunar senga asqotar
Hunarlar ko‘p, soni yo‘q
Sanasang qator-qator.

O‘quvchi:

O‘rgan, o‘g‘lim, yigitsan
Yetmish hunar oz senga
Hunarli er kam bo‘lmas
Maqolim ol esingga.

O‘quvchi:

Hunarli bo‘l, ilm ol
Har ikkisi ham zarur.
Hunar bu- baxtu iqbol
Belga quvvat, ko‘zga nur.

O‘qituvchi: barakalla, bolajonlar! Endi 336- mashqqa diqqatimizni qaratamiz. Berilgan so‘zlardan so‘z yasovchi qo‘shimchalar yordamida kasb- hunar bildirgan so‘zlar yasaymiz.

Bino- binokor, paxta- paxtakor, suvoq- suvoqchi, shaxmat- shaxmatchi, boshqaruv-boshqaruvchi, tadbir- tadbirkor.

- Qaysi so‘z turkumiga oid so‘zlar hosil qilindi?
- Ot so‘z turkumiga.

Misollar yordamida mavzu mustahkamlanadi.O‘quvchilar olgan rag‘batlar hisoblanib, g‘olib guruh aniqlanadi.

<u>Uyga vazifa:</u> 337- mashq. Qanday bajarilishi o‘quvchilarga tushuntiriladi